

Sembrant el benestar de les persones

Mantenir un petit hort és la fórmula aplicada al Baix Empordà, des del 2015, per recuperar l'autoestima i donar una via per sortir de l'exclusió social. Aquesta és la idea en què es basa el projecte «Horts comunitaris» que Càritas de Girona va iniciar l'any 2015, amb l'ajuda de Dipsalut, i en el marc del qual ja hi ha més d'un centenar d'horts a la comarca del Baix Empordà.

Text i fotos > ÀLEX HERNÁNDEZ, periodista

La darrera crisi, la del 2008 al 2014, ha deixat molta gent en situació d'atur de llarga durada, exclosa d'una vida social normal, o bé que té feines precàries i menys ingressos dels que havia rebut anys enrere. «I tot plegat afecta l'auto-

estima d'aquestes persones», detalla el responsable del projecte dels horts comunitaris de Càritas, Mallku Negre. El perfil és sempre el d'una persona, autòctona o estrangera, que ha patit de valent les conseqüències de la crisi econòmica. Homes i dones que, sense

la il·lusió de tenir cura d'un petit hort, no tindrien gaires al·licients per tirar endavant o per mantenir un nivell correcte de salut emocional, o que fins i tot deixarien de tenir vida social.

I la clau de volta d'aquesta recuperació personal és l'hort. «Mantenir-lo els

>> Cada parcel·lista gestiona un terreny de 50 a 75 metres quadrats.





>> El responsable del projecte, Mallku Negre, a l'esquerra, conversant amb dos hortolans que han plantat blat de moro.

aporta un seguit d'avantatges a escala individual i col·lectiva». Perquè, en definitiva, aquesta iniciativa va més enllà de recuperar espais per a horts, ja que «està centrada en les persones i en el fet de donar-los un objectiu per motivar-les a tirar endavant».

Autoestima creixent

Quan una persona entra en aquest programa de Càritas i rep la gestió d'una parcel·la d'hort «ha de fer-se'n responsable, ha de marcar-se objectius, aprendre valors com la paciència i saber que la natura té un ritme propi. També ha de saber conviure amb els altres hortolans, formar part de la gestió col·legiada...», repassa Mallku Negre.

Tot això fa que les persones, que són de països diferents i, per tant, de cultures, religions i tradicions d'horticultura diferents, «han d'aprendre a conviure i a respectar-se, i a saber autogestionar tots els espais comunitaris». Aquest és un dels punts més difícils de qualsevol hort comunitari:

«Costa d'engegar un esperit i una visió comunitària. Però un cop s'ha creat, tot rutlla molt millor».

Als horts comunitaris de Palafrugell conviuen gent de Catalunya, d'Amèrica del Sud, de l'Àfrica... I això fa que s'hi observin des de petites plantacions de blat de moro fins a tomateres, mongeteres, cebes i també alguns arbres fruitals. Cada un pot gestionar entre 50 i 75 metres quadrats d'hort.

D'aquí surt una de les grans virtuts d'aquest projecte: «La gent es coneix més enllà de les diferències de religió, d'origens o de situació social i econòmica. D'aquí han sorgit amistats i coneixements d'altres cultures i de maneres de fer».

L'autoestima d'aquestes persones també augmenta a mesura que veuen com creixen les verdures i hortalisses que han conreat. «Porten aliments a casa, i això els fa sentir millor; els augmenta l'autoestima i els permet lluitar contra el concepte d'inutilitat», afirma el responsable del projecte. I es va més

enllà: «Trenquen la imatge d'exclusió social en recuperar vida social, amb els altres membres dels horts, i en comprovar que l'esforç de conrear serveix per a les famílies».

Això sí, és obligatori que tota la producció sigui per a l'autoconsum. «No poden vendre cap producte. Això ho deixem molt clar a tothom que entra en el projecte». Mallku Negre també remarca: «Tots els conreus es fan pel sistema d'agricultura ecològica». I això també els fa passar per un curs introductori a les tècniques ecològiques de conreu i de manteniment de tot allò que vulguin plantar.

El projecte

En aquests moments, a la comarca del Baix Empordà, el projecte «Horts comunitaris» és present a Palafrugell (amb 36 participants), Castell-Platja d'Aro (60), Sant Feliu de Guíxols (54) i Santa Cristina d'Aro (20). Al 2019 s'hi sumaran Begur i Torroella de Montgrí. A banda, a Palamós també hi ha



>> Vista general dels horts comunitaris de Palafrugell.

un altre projecte similar però que no és gestionat per Càritas, sinó per una cooperativa.

Per engagar un hort comunitari cal que l'ajuntament en faci un i cedeixi els terrenys per a aquest ús, a banda d'equipar-lo amb tot allò necessari per començar l'activitat.

Però el punt fonamental és la tria de les persones. «És responsabilitat dels ajuntaments, ja que són els que marquen els criteris de selecció». Als municipis baix-empordanesos que formen part d'aquesta xarxa els trets comuns de selecció són que els aspirants han de ser majors d'edat, residents al terme municipal, no tenir deutes amb l'ajuntament i no tenir cap hort, i també es valoren requisits com el grau de vulnerabilitat i exclusió social.

Cada municipi determina el temps d'ocupació, que oscil·la entre els tres i els cinc anys. «Després, s'estudia cada

cas per si és bo que la persona continuï o, per contra, és millor que n'entri una de nova.»

Un cop s'escull la persona, entra en joc el responsable de Càritas, Mallku Negre. «Hi ha participants que no han tocat mai cap hort, d'altres que sí.» Això no és el més important, perquè, insisteix, «no és cap competició; és un projecte d'esperit comunitari». De fet, un dels aspectes que més es fomenten és «transmetre coneixements dels uns als altres».

I és que l'equip humà de parcel·listes, tant els novinguts com els que ja fa anys que hi són, «ha d'autoorganitzar-se com una societat comunitària, tenint cura cadascú de la seva parcel·la i tothom dels espais comunitaris». A més, el mateix grup «ha d'escollir uns representants que parlin en nom dels hortolans i que es coordinin amb Càritas i l'ajuntament».

Tot plegat és molt més fàcil del que ens pensem gràcies a la bona voluntat dels participants. «Tots hi posen ganes i il·lusió, i això impulsa els horts. Volem que generin autoconfiança a través del seu esforç i en veure els resultats amb el temps», detalla.

Aquest projecte també comporta un seguiment de cada hort i de cada parcel·lista. Trimestralment es fa un seguiment per comprovar que la parcel·la està ben aprofitada, que es fa servir el compostador i les tècniques de l'agricultura ecològica, que el consum d'aigua és adequat, etc. Un aspecte també a ressenyar és que s'impulsa l'intercanvi genètic de les varietats plantades.

També trimestralment s'envia un informe als respectius ajuntaments del Baix Empordà que participen en el projecte dels horts comunitaris. «Això complementa el seguiment que ja fan de cada persona que forma part del projecte.»